

" ...

1- İPTAL İSTEMİNE KONU YASA HÜKÜMLERİ VE İPTAL GEREKÇELERİ :

Dava dilekçesinde, adı geçen Kanunun 2., 3., 4., 5., 6. ve 10. maddelerinin Anayasa'nın hangi maddelerine niçin aykırı olduğu ile ilgili görüşler, özetle şöyledir :

İkinci madde, Bakanlar Kurulu'na, Devlet Yatırım Bankası'nı belli amaçlar için yeniden düzenleme yetki ve görevini vermektedir. Maddenin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir :

"Bakanlar Kurulu Devlet Yatırım Bankasını, mal ve hizmetlerin ithalat ve ihracatı ile yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin, dış yatırımların ve yurt içi yatırım malı imalat ve satışının kredilendirilmesi, finansmanı, desteklenmesi, sigorta ve garanti edilmesi konularında özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket halinde faaliyet göstermek üzere yeniden düzenler.

Devlet Yatırım Bankasının tüzel kişiliğinin devam etmesi suretiyle anonim şirket nev'ine dönüştürülmesi ile ilgili esaslar, intikal hükümleri, bankanın ilgili olduğu bakanlığın tespiti, bankanın unvanı, maksat ve işgal konuları, sermaye yapısı, idare ve temsili, organlarının teşkili, atama ve seçilme usulleri, görev ve yetkileri, denetlenmesi ve tasfiyesi ile ilgili hususlar Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir."

Dava dilekçesinde bu iki fıkra ile getirilen düzenlemenin, Anayasa'nın "Yasama yetkisinin devredilemeyeceği" ilkesini belirleyen 7. maddesine ve egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğunu belirleyen 6. maddesine aykırı olduğu öne sürülmekte ve aynen şu gerekçeye dayanılmaktadır :

"Gerek Bankanın özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket halinde organizasyonu ve gerekse amacı gerçekleştirecek tüm çalışmalar konusundaki ilke ve esaslar Bakanlar Kurulunca düzenlenecektir. Bu konularda yetkiler tümüyle Bakanlar Kuruluna bırakılmıştır.

Bütün bunlar yasama yetkisinin devri mahiyetindedir.

Bunları dilediği gibi, dilediği yönde düzenlemek, dilediği gibi değiştirmek Bakanlar Kuruluna verilmiştir. Bakanlar Kuruluna böylesine keyfi davranmak, hiçbir kayıt koşula bağlı olmaksızın düzenleme yetkisi vermek egemenlik ilkesiyle de bağdaşmaz.

Bu nedenle yasanın bu maddesi Anayasanın, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez." diyen 7. maddesine,

Anayasanın "Egemenlik" başlığını taşıyan 6. maddesine de aykırı bulunmaktadır."

Dilekçede ayrıca "... bu banka hiçbir merci tarafından denetlenmeyecektir... Banka denetim dışı tutulmuştur." iddiası öne sürülerek, bu durumun "Anayasanın ... 165. maddesine ve "Sayıştay" başlıklı 160. maddesine aykırı" olduğu ifade edilmiştir.

Yine dilekçede "... bankanın tüm organizasyonu Bakanlar Kuruluna verilmiştir. Bakanlar Kurulu bu yetkiyle bu bankada görev yapacak kamu görevlilerine ilişkin tüm hususları düzenleyecektir." denilerek, söz konusu maddenin bu açıdan "Anayasanın 128. maddesine aykırı bulunduğu" iddia edilmektedir.

Esas Sayısı: 1987/11
Karar Sayısı: 1988/2

Dilekçede sözkonusu 2. maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarının da, Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmektedir. Bu iddianın yöneltildiği 2. maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları şöyledir :

"Bakanlar Kurulu kararı gözönünde tutularak hazırlanacak Banka esas mukavelesi Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlerin kuruluşuna ilişkin hükümler uygulanmaksızın. Ticaret Siciline tescil ve ilan edilir. Banka esas mukavelesindeki değişiklikler de aynı usule tabidir.

Bakanlar Kurulu kararında düzenlenmeyen hususlarda Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır."

Bu düzenlemeyle ilgili olarak dava dilekçesinde şu iddia öne sürülmüştür :

"Buna göre Bakanlar Kurulu hem yasa ile düzenlenmesi gereken konuları kendisi düzenleyecek ve hem de bir bakıma aldığı kararlarla Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerinin yürürlüğünü ortadan kaldıracaktır.

Bu hem yetki devri mahiyetinde ve hem de Bakanlar Kurulunu doğrudan doğruya yasama organı gibi hareket etmesi esasını getirdiğinden her iki fıkra da devletimizin bir hukuk devleti olduğu esasını hükme bağlayan Anayasanın 2. maddesi ve yasama yetkisinin devredilemeyeceğini emreden 7. maddesine aykırı bulunmaktadır."

Dava dilekçesinde bu gerekçelere dayanarak, adigeçen yasanın 2. maddesinin tümüyle iptali talep edilmektedir.

Sözkonusu yasanın 3. maddesi ise şöyledir :

"Bakanlar Kurulu, Bankaya 2 nci maddedeki faaliyetleri gerçekleştirmek üzere, bütçe, fonlar, bankalar ve diğer kaynaklardan tahsis edilecek imkânları belirlemeye ve bunların kullanımını yönlendirmeye yetkilidir."

Dava dilekçesinde, Bakanlar Kurulu'na bu madde ile verilen yetkinin "sınırsız, kayıtsız ve koşulsuz bir yetki" olduğu ve sözkonusu düzenlemelerin "yasa ile yapılacak düzenlemeler" olduğu öne sürülerek bu maddenin Anayasanın 2., 6. ve 7. maddelerine aykırı olduğu, başkaca bir gerekçe gösterilmeden, iddia edilmiştir.

Yasanın "Mevzuat" başlıklı 4. maddesi şu düzenlemeyi getirmiştir :

"Banka için, anonim şirket haline dönüştürüldüğü tarihten itibaren 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri, 3182 sayılı Bankalar Kanununun kalkınma ve yatırım bankalarıyla ilgili olanlar dışındaki hükümleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri, 1050 sayılı Muhasebe! Umumiye Kanunu hükümleri, 237 sayılı Taşıt Kanunu hükümleri ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun anonim şirket kuruluşuna ilişkin hükümleri uygulanmaz."

Dava dilekçesinde bu maddenin, "...yasama yetkisinin Bakanlar Kuruluna veya Bankanın yetkili organlarına devrinden başka bir şey değildir. Yetki devri burada tartışma götürmez biçimde açık ve nettir." şeklinde bir iddia ile Anayasanın 6. ve 7. maddelerine aykırı olduğu öne sürülmekte ve iptali istenmektedir.

"Sermayeye İştirak" başlığını taşıyan 5. madde onbeş bentten oluşan ve "Sermaye Şirketlerinin Sermaye Yapılarının Güçlendirilmesi" ile ilgili faaliyetleri düzenleyen bir maddedir.

Dava dilekçesinde evvela bu maddenin (d) ve (f) bentleri üzerinde durulmuştur. Sözkonusu bentler şöyledir :

"d - Teklifin Kurula Sunulması

Şirket genel kurulu kararından itibaren bir ay içinde teklifte bulunan banka veya bankalar, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ve Maliye ve Gümrük Bakanından oluşan kurula teklif sunabilir.

f - Kurul Onayı

Kurul, kendisine sunulan teklifi inceledikten sonra, getirilen tekliflerin anonim şirketin sermaye yapısının güçlenmesine yardımcı olacağı kanaatine varırsa, uygulanmasına karar verir. Kurulun kararları Başbakanın onayı ile tekemmül eder. Kurulun teklifi uygun görmemesi halinde şirket genel kurulunun kararı geçerliliğini kaybeder."

Bu iki bentle ilgili olarak öne sürülen iddia, dilekçeden aynen alınan şu paragrafla özetlenebilir :

"... kurul, bu maddeye göre aynı nedenlerle batmış olan iki şirketten bir tanesinin kurtarılmasına karar verebilecek ve diğeri böyle bir olanaktan yararlandırılmayabilecektir. Çünkü bu madde kurtarmanın, diğeri bir ifadeyle sermayeye iştirakin koşullarını objektif ve genel kurallara bağlamamış, yasa ile düzenlenmesi gereken bu konulan kurul adındaki iki bakana ve Başbakanın sübjektif değerlendirmelerine bırakmıştır."

Bu nedenle sözkonusu (d) ve (f) bentlerinin Anayasanın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Dilekçede sözkonusu 5. maddenin (a) bendi üzerinde de durulmakta ve bu bentte yer alan;

"... Teklife katılmayan bankaların ve bu diğeri kişilerin alacakları, alacakların sermayeye dönüşümü nedeniyle banka veya bankalara verilecek hisse senetleri 7 nci maddeye göre satılınca kadar, faizsiz ertelenir. Ancak erteleme süresi 5 yılı geçtiği takdirde ertelenen bu alacaklar için, erteleme yılını takip eden beşinci yılın sonundan başlamak üzere TC. Merkez Bankasınca kısa vadeli kredilerde uygulanan genel reeskont oranının dörtte biri kadar faiz uygulanır." ibaresinin; mülkiyet hakkının ihlali olduğu ve bu nedenle Anayasanın 35. maddesine aykırı olduğu öne sürülmektedir. Dilekçeye; "... bu hüküm mülkiyet hakkının ihlalidir. Bir bakıma yasal kılıfa sokulmuş gasptır. Burada kamu yararı amacıyla mülkiyet sınırlandırmasından bahsedilemez."

Dava dilekçesinde 5. maddenin (c) bendinin son cümlesinin de Anayasaya aykırı olduğu iddia edilmiştir. Sözkonusu son cümle "... Bu hususda şirket genel kurulu kararı aleyhine toplantı ve karar nisabı gibi usulî işlemler hariç iptal davası açılmaz." hükmünü getirmektedir.

Dilekçede bu hükmün hem, "çoğunluğun aldığı kararlardan zarar gören alacaklının hak aramasını ortadan kaldırdığı" için Anayasanın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesine ve hem de yargı yolunun kapanması nedeniyle, "İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır." diyen 125. maddesine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Dilekçede Anayasaya aykırılığı öne sürülen 6. madde şöyle düzenlenmiştir :

"Bankalar tarafından, borçlarına karşılık bu Kanun hükümleri gereğince hisse senedi alınan şirketlerin; amme borçlarını 6183 sayılı Kanun çerçevesinde, Sosyal Sigortalar Kurumuna olan borçlarını ise 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu çerçevesinde beş yılı geçmemek üzere kurul tecil etmeye yetkilidir.

Bakanlar Kurulu, bu şekilde yapılacak teciller için uygulanacak olan tecil faizini, Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından tesbit edilen cari tecil faizinin yarısına kadar indirmeye yetkilidir."

Dava dilekçesinde bu düzenlemenin, Anayasanın 2., 6., 7. ve 10. maddelerine aykırı olduğu öne sürülmekte ve şu gerekçeye dayanılmaktadır :

"Bu hükümde borçların tecilinin hangi nedenlerle, hangi koşullarda erteleneceği konusunda bir ölçü, bir ilke veya bir kriter yoktur. Bunlar yasa ile düzenlenmesi gereken konulardır. İki bakandan oluşan kurul bu konuda sınırsız, kayıtsız ve koşulsuz yetkilendirilmektedir. Böyle bir yetki hukuk devletinde olası değildir.

Bu hükümle hem yasama yetkisi devredilmekte hem de hukuksuz hareket etme, işlem yapma olanağı sağlanmaktadır. Ayrıca kurul dilediği şirkete bu yetkiyi uygulayabileceği, dilediğine uygulamayacağı için şirketler arasında ayrıcalık yaratabilecektir."

Dilekçede, aynı nedenlerle, sözkonusu maddenin ikinci fıkrasında yeralan ve Bakanlar Kurulu'na ertelenen borçlara uygulanacak, tecil faizini yarıya indirme yetkisi veren düzenlemenin de Anayasanın 2., 6., 7. ve 10. maddelerine aykırı olduğu öne sürülmekte ve iptali talep edilmektedir.

Dava konusu 10. madde, "Modern teknolojiyi teşvik" başlığını taşımakta olup, şu hükmü içermektedir :

"Kamu İktisadi Teşebbüslerinin özelleştirilmesiyle elde edilen kaynaklardan Kamu Ortaklığı Fonuna ayrılan kısımdan Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kurulu kararıyla modern teknolojiyi getiren yatırımlara ortak olunabilir."

Dava dilekçesinde, bu madde ile "Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Kuruluna koşulları ve ilkeleri belirlenmemiş toplu bir yetki" tanındığı ve modern teknoloji deyiminin "sübjektif yorumlara ve değerlendirmelere müsait bir tabir" olduğu öne sürülerek, maddenin Anayasanın 2., 6. ve 7. maddelerine aykırı olduğu, başkaca bir gerekçe gösterilmeksizin iddia edilmekte, iptali istenmektedir."